

Een nieuw natuur vriendelijk parkeerterrein voor museumpark Archeon

bloei en bes van de sleedoorn met zandbij en mus (Wikimedia)

Achtergrond

Natuurpark Archeon is een archeologisch openluchtmuseum van 7 hectare met veel natuur. We vertellen de geschiedenis van Nederland in 43 huizen en hutten uit de prehistorie, Romeinse Tijd, Vikingtijd/vroege middeleeuwen en late middeleeuwen. De presentatie van het alledaagse leven van de mens in deze tijdsperioden gebeurt door archeotolken en vrijwilligers.

Omdat het museumpark het leven in de tijd van vóór de industriële revolutie toont met veel verschillende lemen huizen met strodaken, historische moes-en nutstuinen bestaat er een grote diversiteit aan flora en fauna. Er wordt zoveel mogelijk gewerkt met natuurlijke bestrijdingsmiddelen en zonder kunstmest.

Behoud, beheer en ontwikkeling van natuurhistorie en cultuurhistorie zijn belangrijke kernwaarden. De werkgroep Bijenlandschap Groene Cirkel Archeon sluit zich aan bij deze kernwaarden en zet zich in voor het behouden, beheren en ontwikkelen van nestgelegenheid en voedselplekken van bestuivende insecten. Permanente educatie over het bijenlandschap en de bescherming van bestuivers is een belangrijk onderdeel van onze activiteiten.

Huidige situatie

Archeon staat op de drempel van een aanzienlijke uitbreiding met de komst van het Nationaal Romeins Scheepvaartmuseum en de verplaatsing van de afdeling prehistorie.

In verband met de veiligheid van de wijk Burggooi, waardoor Archeon omringd is, welke maar 1 ontsluitingsweg had is vanuit de gemeente besloten een 2^e ontsluitingsweg te realiseren.

Het traject van deze 2^e ontsluitingsweg is in overleg met de gemeente en Archeon tot stand gekomen. Op dit moment is deze nieuwe parkeerplaats nog niet in gebruik, de locatie heeft de kenmerken van een bedrijventerrein. Er bestaat een onveilige en onwenselijke situatie omdat het makkelijk is om over de sloot te springen en op het zonnepanelendak te klimmen. Zie onderstaande middelste foto.

het terrein met sloot en de zonnepanelendak (foto van der Kooij)

Bijenlandschap Groene Cirkels

In 2015 ging Groene Cirkels Bijenlandschap in de regio rond Leiden, Zoetermeer en Alphen aan den Rijn van start. Het doel: de achteruitgang van de wilde bij stoppen. En dat is voor het eerst in Nederland gelukt. Een recente telling laat een spectaculaire trendbreuk zien. Waar overal in Nederland een drastische achteruitgang van wilde bijen is te zien, is in het Groene Cirkel Bijenlandschap een toename van het aantal soorten bijen met 34% gemeten. Ook zijn enkele zeldzame bijensoorten die leven in bloemrijk weidelandschap teruggekeerd. Archeon is een belangrijk zogenaamd Bed & Breakfast gebied voor wilde bijen en honingbijen. Archeon is sinds die tijd een van de actiefste bijenpromotors van Groene Cirkels.

Cultuur en natuurhistorische waarde van dit gebied

Het gebied van de parkeerplaats met de omringende waterwegen is een van de weinig overgebleven elementen uit de geschiedenis. Van de veenontginning tot aan de functie van tankval in de tweede wereldoorlog is weinig meer te zien, de kern van deze geschiedenis ligt er nog en dient behouden te blijven.

In her RAAP rapport van Keunen en Frank uit 2018 wordt over toerisme en erfgoededucatie het volgende gezegd:

9.4.1 Toerisme en recreatie: Inleiding Toerisme en recreatie is sinds de Tweede Wereldoorlog een toenemende functie van het landschap geweest. De welvaart steeg en de Nederlandse bevolking kreeg meer vrije tijd. In Alphen uitte zich dit onder meer in de totstandkoming van het Vogelpark Avifauna (1950) en het archeologisch themapark Museumpark Archeon (1994). Vrijtijdsbesteding is

Groene Cirkel
Bijenlandschap

echter aan modes onderhevig. Parken als de hiervoor genoemde weten dat, en moeten vernieuwen om hun bezoekers te behouden. Interessant is dat we trends kunnen onderscheiden die de toeristisch recreatieve beleving van de vroege 21e eeuw kenschetsen. Initiatieven in Alphen kunnen van deze trends gebruik maken om hun activiteiten 'toekomstproof' te maken.

Bloemen in de middeleeuwse tuin foto Hans Splinter

Benut identiteiten als thema's Landschap en cultuurhistorie van Alphen aan den Rijn lenen zich bij uitstek voor een uitgesproken keuze van en profilering met thema's of 'identiteiten', die in dit kader op themakaarten zijn uitgewerkt. Het gaat daarbij om:

- ontginningen en waterstaat van het veenlandschap;
- turfwinning en droogmakerijen;
- oorlog en defensie in het Rijnland;
- elitair wonen, transport en industriële bedrijvigheid langs de Oude Rijn;
- ontwikkeling van de kernen in sociaaleconomisch perspectief;
- bijzondere teelten: kwekerijen en sierteelt in Boskoop.

9.5.1 Educatie: Inleiding De basis voor een breed draagvlak voor erfgoed in de gemeente wordt gevormd door de jeugd. Zij zijn immers de degenen die het erfgoed over één of meerdere decennia moeten 'dragen' en aan hun kinderen moeten verder geven. Er zijn talloze manieren om erfgoededucatie vorm te geven. Het grote voordeel van het 'eigen erfgoed' op een gemeentelijke schaal is uiteraard dat een belangrijk deel van de leerlingen er vanuit hun familierelaties een persoonlijke band mee kunnen krijgen. Kennis kan over de generaties worden doorgegeven. Met name in groeikernen met veel gezinnen waarin geen traditie bestaat van (over)grootouders die hun (achter)kleinkinderen over hun band met het gebied vertellen, is dat een uitdaging. Tegelijk zijn het niet zelden buitenstaanders die benieuwd zijn naar het verleden van een plek waar zijn bewust naar toe verhuisd zijn.

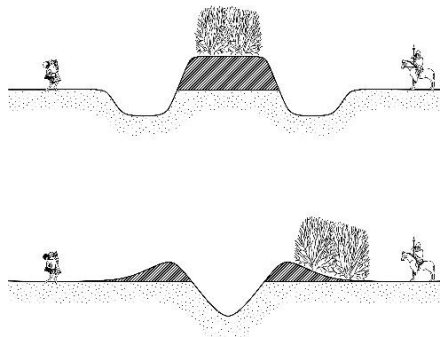
Educatie; de bijenspeurtocht in Archeon, initiatief en foto Jan van der Kooij

Onderzoek en uitvoering

De werkgroep bijenlandschap Groene Cirkel wil de locatie door deskundigen van de Helpdesk van Groene Cirkels (WUR) laten onderzoeken op kansen, bedreigingen, sterke en zwakte punten van het terrein (SWOT). De Archeon werkgroep zal in het eerste kwartaal van 2021 aan de hand van de uitkomsten en aanbevelingen van dit onderzoek een uitvoeringsplan schrijven hoe museumpark Archeon in de nabije toekomst (2021-2025) naast een nieuw museum met parkeergelegenheid de oorspronkelijke cultuurhistorische en natuurhistorische landschapselementen terug kunnen brengen op deze plek en het leefklimaat voor bestuivende insecten en andere fauna kunnen realiseren.

Realisatie op korte termijn 2020-2021

De directie van Archeon heeft de bijenwerkgroep in het najaar van 2020 gevraagd om een natuurlijke barrière te realiseren tussen sloot en parkeerterrein. De werkgroep is begonnen met de aanleg van een haag, gebaseerd op de historische landweer op de grens van het terrein, tussen het gebouw en de sloot. Een landweer is Nederlands cultureel erfgoed en een bijzonder historisch landschapselement. Een landweer bestaat vooral uit doornstruiken, die al dan niet gevlochten, een prachtige natuurlijke en veilige afsluiting geeft tegen ongewenste indringers. De haag biedt voor insecten, vogels en kleine zoogdieren een perfecte schuil en nestplek en zorgt via bloemen en bessen voor voedsel. Zie onderstaande tekening (Brokamp blz. 210).

Realisatie op mid-lange termijn (2020-2025)

Uitgaande van oude landschapselementen en nieuwe mogelijkheden die beschreven zullen worden in het onderzoeksrapport van de Helpdesk (WUR) zal vanaf 2021 met externe stakeholders een plan van aanpak geschreven en uitgevoerd worden. Hierbij zal rekening gehouden worden met het oude Limes en veenlandschap uit de Romeinse Tijd en andere historische landschapselementen in dit gebied.

Een castellum langs de Oude Rijn

Werkgroep bijenlandschap Groene Cirkel Archeon/ Jan van der Kooij, Dirk Jansen, Wiel van der Mark januari 2021.

Achtergrondinformatie/geraadpleegde literatuur

BROKAMP BERTUS. Middeleeuwse landweren in Nederland. Uit: Historische wallen in het Nederlandse landschap. De stand van kennis. (red.: Henk Baas, Bert Groenewoudt, Pim Jungerius en Hans Renes) 2012: Tot hier en niet verder. Historische wallen in het Nederlandse landschap, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort, hoofdstuk 6 (blz. 105-121)

[file:///C:/Users/user/Downloads/Middeleeuwse landweren in Nederland%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/Middeleeuwse%20landweren%20(2).pdf)

HEGENER MICHIEL. Archeologie van het landschap. Langs de aarden monumenten van Nederland © 2007 dbnl / Michiel Hegener. file:///C:/Users/user/Downloads/hege004arch01_01.pdf

KEUNEN L.J. & FRANK C.J. '... een uitnemend schoon en ruim uitzicht op Alphen, over den Rijn ...' Een cultuurhistorische waardenkaart van de gemeente Alphen aan den Rijn. RAAP-RAPPORT 3332, Raap 20218. https://ro-online.alphenaandenrijn.nl/plannen_pilot/NL.IMRO.0484.cultuurhistorie-/NL.IMRO.0484.cultuurhistorie-CO01/b_NL.IMRO.0484.cultuurhistorie-CO01_rb1.pdf

